

Prawo autorskie dla każdego | materiał pomocniczy

Karta pracy „Utwór czy nie utwór?”

1. Wpis na blogu (tak)
2. Konstytucja RP (nie – akty prawne nie są utworami)
3. Pomysł na piosenkę (nie – nie jest utrwalony)
4. Mem internetowy (tak)
5. Wpis na Facebooku (tak)
6. Selfie (tak)
7. Wypracowanie z języka polskiego (tak)
8. Zdjęcie zrobione przez kamerę monitoringu (nie – nie ma twórczego charakteru)
9. Rysunek kwiatka wykonany przez przedszkolaka (tak)

Karta pracy „Quiz”

1. Kasia jest początkującą dziennikarką. Na zamówienie lokalnej gazety napisała artykuł. Podpisując umowę z redakcją, zgodziła się na **przeniesienie autorskich praw majątkowych** do utworu. Jak sądzą, czy w takiej sytuacji wydawca gazety może:
  - a) zamieścić artykuł na łamach gazety, podpisując go imieniem i nazwiskiem autorki;
  - b) zamieścić fragmenty artykułu na swojej stronie internetowej, nie podpisując autorki imieniem i nazwiskiem;
  - c) znacznie skrócić utwór i opublikować go bez podawania nazwiska autorki.
2. Jan jest fotografem. Jego zdjęcia zostały opublikowane jako ilustracje w pewnej książce. W umowie z wydawcą znalazło się postanowienie, że Jan udziela mu licencji niewyłącznej na korzystanie z fotografii przez 5 lat. Po roku do Jana zgłasza się inny wydawca, który chciałby użyć jego fotografii. Które z opisanych sytuacji są niezgodne z prawem?
  - a) Jan udziela nowemu wydawcy licencji niewyłącznej na opublikowanie zdjęć w innej książce.
  - b) Jan udziela nowemu wydawcy licencji wyłącznej na opublikowanie zdjęć w innej książce.
  - c) Jan udziela licencji niewyłącznej na opublikowanie zdjęć na portalu internetowym.
3. Uczniowie waszej szkoły założyli lokalną grupę teatralną. Chcieliby wystawić sztukę pewnego pisarza. Kiedy ich działanie jest zgodne z prawem?
  - a) Jeżeli zapytają pisarza o zgodę i on ją wyrazi.
  - b) Nie muszą pytać go o zgodę, jeżeli na występie w lokalnym domu kultury będzie nie więcej niż 100 osób.
  - c) Nie muszą pytać o zgodę, jeżeli wystawiają sztukę w ramach lekcji języka polskiego dla uczniów ze swojej klasy.
4. Kupiłeś/-aś nową płytę ulubionego zespołu. Co zgodnie z prawem możesz z nią zrobić?
  - a) Skopiować i dać koleżance.
  - b) Wrzucić na program typu torrent i udostępnić innym.
  - c) Skopiować, zamieścić w niepublicznym wirtualnym dysku w chmurze i przesłać link bratu.
5. Nauczycielka języka polskiego prosiła was o przeczytanie *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza. Nie chce ci się wypożyczać książki z biblioteki. Jak możesz legalnie zdobyć ją innym sposobem?
  - a) Ściągasz książkę ze strony wolnelektury.pl.
  - b) Kserujesz książkę od kolegi.
  - c) Czytasz fragmenty online.
6. Prowadzisz bloga, na którym zamieszczasz recenzje książek. Ostatnio napisałeś/-aś krytyczną recenzję pewnej powieści, w której – jako dowód na beznadziejność książki – zamieściłeś/-aś liczne cytaty. Kiedy czytasz ją ponownie, stwierdzasz, że cytaty z książki stanowią prawie połowę artykułu. Czy zamieszczenie recenzji na blogu będzie plagiatem?
  - a) Nie można wykorzystywać tak licznych fragmentów cudzego dzieła. Usuwać je, choć wtedy będzie brakowało mi argumentów na poparcie mojej tezy.
  - b) Zamieszczam recenzję. W ramach prawa do cytatu mogę przecież zamieścić fragmenty książki, którą recenzuję, o ile są naprawdę niezbędne do uzasadnienia recenzji.
  - c) Nie chcę, żeby autor się przyczepił. Dla równowagi zamieszczam też kilka pochwał książki, choć to niezgodne z tym, co myślę.

Karta pracy „Quiz” – wersja z odpowiedziami dla prowadzącego/prowadzącej.

1. Kasia jest początkującą dziennikarką. Na zamówienie lokalnej gazety napisała artykuł. Podpisując umowę z redakcją, zgodziła się na **przeniesienie autorskich praw majątkowych** do utworu. Jak sądzą, czy w takiej sytuacji wydawca gazety może:
  - a) **zamieścić artykuł na łamach gazety, podpisując go imieniem i nazwiskiem autorki;**
  - b) zamieścić fragmenty artykułu na swojej stronie internetowej, nie podpisując autorki imieniem i nazwiskiem;
  - c) znacznie skrócić utwór i opublikować go bez podawania nazwiska autorki.

Omawiając ten przykład, zwróć uwagę na to, czym są autorskie prawa majątkowe, a czym autorskie prawa osobiste. Powiedz, że nawet kiedy przenosimy na kogoś prawa majątkowe (czyli pozwalamy, by zarabiał na naszym utworze), ten ktoś nie może opublikować naszego utworu bez podania naszego nazwiska, bo autorskie prawa osobiste są niezbywalne.

2. Jan jest fotografem. Jego zdjęcia zostały opublikowane jako ilustracje w pewnej książce. W umowie z wydawcą znalazł się zapis, że Jan udziela mu licencji niewyłącznej na korzystanie z fotografii przez 5 lat. Po roku do Jana zgłasza się inny wydawca, który chciałby użyć jego fotografii. Które z opisanych sytuacji są niezgodne z prawem?
  - a) Jan udziela nowemu wydawcy licencji niewyłącznej na opublikowanie zdjęć w innej książce.
  - b) **Jan udziela nowemu wydawcy licencji wyłącznej na opublikowanie zdjęć w innej książce.**
  - c) Jan udziela licencji niewyłącznej na opublikowanie zdjęć na portalu internetowym.

Omawiając ten przykład, wytłumacz, czym różnią się od siebie: licencja wyłączna, licencja niewyłączna i przeniesienie autorskich praw majątkowych.

3. Uczniowie waszej szkoły założyli lokalną grupę teatralną. Chcieliby wystawić sztukę pewnego pisarza. Kiedy ich działanie jest zgodne z prawem?
  - a) Jeżeli zapytają pisarza o zgodę i on ją wyrazi.
  - b) Nie muszą pytać go o zgodę, jeżeli na występie w lokalnym domu kultury będzie nie więcej niż 100 osób.
  - c) **Nie muszą pytać o zgodę, jeżeli wystawiają sztukę w ramach lekcji języka polskiego dla uczniów ze swojej klasy.**

Omawiając ten przykład, zwróć uwagę na to, że uczniowie z grupy teatralnej dokonali adaptacji tekstu. Adaptacja, jako rodzaj utworu zależnego, wymaga zgody twórcy (dlatego nie mogą wystawić sztuki bez jego zgody w lokalnym domu kultury dla szerszej publiczności). Zwróć jednak uwagę, że z utworów możemy swobodnie korzystać na użytek edukacyjny w szkole. Jeżeli wystawienie utworu służy ilustracji treści dydaktycznych i jest prowadzone w ramach szkolnych zajęć oraz skierowane tylko do uczniów, jest to działanie legalne.

4. Kupiłeś nową płytę ulubionego zespołu. Co zgodnie z prawem możesz z nią zrobić?
  - a) **Skopiować i dać koleżance.**
  - b) Wrzucić na program typu torrent i udostępnić innym.
  - c) **Skopiować, zamieścić w niepublicznym wirtualnym dysku w chmurze i przesać link bratu.**

Tutaj wytłumacz, czym jest dozwolony użytek i jakie są warunki korzystania z niego.

5. Nauczycielka języka polskiego prosiła was o przeczytanie *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza. Nie chce ci się wypożyczać książki z biblioteki. Jak możesz legalnie zdobyć ją innym sposobem?

- a) Ściągasz książkę ze strony wolnelektury.pl.
- b) Kserujesz fragmenty od kolegi.
- c) Czytasz fragmenty online.

Omawiając ten przykład, wytłumacz, czym jest domena publiczna i kiedy wygasają prawa autorskie (70 lat po śmierci autora). Powiedz, że każde z tych działań jest legalne, bo utwór należy do domeny publicznej.

6. Prowadzisz bloga, na którym zamieszczasz recenzje książek. Ostatnio napisałeś/-aś krytyczną recenzję pewnej powieści, w której – jako dowód na beznadziejność książki – zamieściłeś/-aś liczne cytaty. Kiedy czytasz ją ponownie, stwierdzasz, że cytaty z książki stanowią prawie połowę artykułu. Czy zamieszczenie recenzji na blogu będzie plagiatem?
- a) Nie można wykorzystywać tak licznych fragmentów cudzego dzieła. Usuwam je, choć wtedy będzie brakowało mi argumentów na poparcie mojej tezy.
  - b) **Zamieszczam recenzję. W ramach prawa do cytatu mogę przecież zamieścić fragmenty książki, którą recenzuję, o ile są naprawdę niezbędne do uzasadnienia recenzji.**
  - c) Nie chcę, żeby autor się przyczepił. Dla równowagi zamieszczam też kilka pochwał książki, choć to niezgodne z tym, co myślę.

Wytłumacz, czym jest prawo do cytatu i kiedy można je wykorzystać. Podaj też definicję plagiatu i wskaż, dlaczego powyższe wykorzystanie fragmentów książki nie jest plagiatem. Zauważ także (odnosząc się do ostatniej odpowiedzi), że zamiast pisać nieprawdę ze strachu przed konsekwencjami lepiej dowiedzieć się, jakie prawa nam przysługują w danej sytuacji.

Karta pracy „Regulaminy”

Grupa 1. Youtube

Przeczytajcie fragment regulaminu Youtube'a. Następnie odpowiedzcie na pytanie pod tekstem.

8.1. Przesyłając do YouTube lub zamieszczając w jego witrynach Treści, użytkownik udziela:

A. YouTube nieograniczonej terytorialnie, niewyłącznej, bezpłatnej, zbywalnej licencji (z prawem sublicencji) na korzystanie z Treści, powielanie takich Treści, ich rozpowszechnianie, opracowywanie na ich podstawie utworów zależnych, ich wystawianie bądź wykonywanie w związku ze świadczeniem Usług i prowadzeniem działalności YouTube, w tym m.in. do promowania i rozpowszechniania Usług w części lub całości (wraz z utworami zależnymi) niezależnie od formatu nośnika i sposobu przekazywania materiału;

B. każdemu użytkownikowi Usług – nieograniczonej terytorialnie, niewyłącznej, bezpłatnej licencji na dostęp do jego Treści za pośrednictwem Usług oraz na korzystanie z takich Treści, ich powielanie i rozpowszechnianie, opracowywanie na ich podstawie utworów zależnych, oraz ich wystawianie bądź wykonywanie w ramach zespołu funkcji oferowanych przez Usługi oraz w granicach dozwolonych na podstawie niniejszych Warunków.

Źródło: <https://www.youtube.com/static?gl=PL&template=terms>, dostęp z 30 października 2016

- Na co zgadzam się, zamieszczając materiały na tym portalu?

Grupa 2. Facebook

Przeczytajcie fragment regulaminu serwisu Facebook. Następnie odpowiedzcie na pytanie pod tekstem.

Udostępnianie treści i danych użytkowników

Użytkownik jest właścicielem wszystkich materiałów i informacji publikowanych przez siebie w serwisie i może określać sposób ich udostępniania poprzez ustawienia prywatności oraz ustawienia aplikacji. Oprócz tego:

- W przypadku treści objętych prawem własności intelektualnej (IP, ang. intellectual property), takich jak zdjęcia i filmy, użytkownik przyznaje nam poniższe uprawnienia zgodnie z wprowadzonymi przez siebie ustawieniami prywatności i ustawieniami aplikacji: użytkownik przyznaje nam niewyłączną, zbywalną, obejmującą prawo do udzielania sublicencji, bezpłatną, światową licencję zezwalającą na wykorzystanie wszelkich treści objętych prawem własności intelektualnej publikowanych przez niego w ramach serwisu Facebook lub w związku z nim (Licencja IP). Licencja IP wygasa wraz z usunięciem przez użytkownika treści objętych prawami własności intelektualnej lub konta, o ile treści te nie zostały udostępnione innym osobom, które ich nie usunęły.
- Usunięcie treści objętych prawem własności intelektualnej odbywa się w sposób podobny do opróżniania kosza na komputerze. Użytkownik przyjmuje jednak do wiadomości, że kopia zapasowa usuniętych treści może być przechowywana przez uzasadniony okres czasu (ale nie będzie dostępna dla innych).
- (...)
- Gdy użytkownik publikuje treści lub informacje, korzystając z ustawienia Publiczne, zezwala wszystkim, w tym osobom niebędącym użytkownikami Facebooka, na uzyskiwanie dostępu do tych informacji i wykorzystywanie ich, a także na wiązanie tych informacji z użytkownikiem (tj. jego imieniem i nazwiskiem oraz zdjęciem profilowym).

Źródło: <https://www.facebook.com/legal/terms>, dostęp z 11.11.2016

- Na co zgadzam się, zamieszczając materiały na tym portalu?

3 grupa. Instagram

Przeczytajcie fragment regulaminu Instagrama. Następnie odpowiedzcie na pytanie pod tekstem.

Serwis Instagram nie rości sobie żadnych praw własności do jakichkolwiek treści przesyłanych przez Użytkownika za pośrednictwem serwisu. W zamian Użytkownik przyznaje serwisowi Instagram niewyłączną, w pełni bezpłatną, zbywalną, obejmującą prawo do udzielania sublicencji, światową licencję zezwalającą na wykorzystanie wszelkich treści, które użytkownik publikuje za pośrednictwem serwisu, w oparciu o Zasady ochrony prywatności, których treść znajduje się tutaj <http://instagram.com/legal/privacy/> (...). Użytkownik oświadcza i gwarantuje, że: (i) posiada prawa autorskie do treści, które publikuje za pośrednictwem serwisu, lub posiada inne prawo do udzielenia licencji i praw, które zostały określone w niniejszym Regulaminie; (ii) publikowanie i wykorzystywanie przez niego treści za pośrednictwem serwisu nie narusza ani nie łamie praw jakichkolwiek podmiotów zewnętrznych, w tym między innymi praw dotyczących ochrony wizerunku, praw do ochrony prywatności, praw autorskich, znaków towarowych ani jakichkolwiek innych praw własności; (iii) użytkownik zobowiązuje się pokryć wszelkie tantiemy, opłaty i inne należności wynikające z publikacji przez niego treści za pośrednictwem serwisu; oraz (iv) użytkownik posiada prawo i zdolność do akceptacji niniejszego Regulaminu na terenie swojej jurysdykcji.

Źródło: <https://help.instagram.com/478745558852511>, dostęp z 11.11.2016

- Na co zgadzam się, zamieszczając materiały na tym portalu?